

- DELIMO: - J. Amerika: a) karibska (**Kolubija, Venezuela, Gvajana, Surinam, Francoska gvajana**)
- b) andsko - indijanska (**Ekvador, Peru, Bolivija, Paragvaj**)
- c) južna (**Èile, Aregnetina, Urugvaj**)
- d) Brazilija

- Sr. Amerika: a) Mehika
- b) Medmorska: - **Panama, Kostarika, Nikaraqua, Salvador, Honduras, Belize, Gvatemala**
- c) Karibsko otoèje: - **Veliki Antile, Male Antile, Bahame**

- PREBIVALSTVO: → **indijansko** (strjeno na *visokih planotah in kotlinah*)
 - prevladuje v **Mehiki** ter veèjem delu **Medmorske A.**
 - **doseljeno** (belci so *ob obalah*, èrnci pa na *nekdanjih plantažah*)
 - belci so na **Kostariki**; èrnci pa veèina otokov **Haiti + Portoriko**
- GOSPODARSTVO: - tradicionalno = samoskrbno + domaèe prebivalstvo
- industrijski naèin = veliko tržna proizvodnja + tuje firme

- PODNEBJE: - prevladuje **tropski gozd = 70%** površja delno primerne za kmetijstvo

SREDNJA AMERIKA: - zajema ozek celinski pas, ki povezuje J. Ameriko ter celotno Karibsko otoèje

- leži v **tropskem pasu** in delno tudi v **subtropskem pasu**

- naravno geografske znaèilnosti: a) tektonika (dvigovanja, ugrezanja, potresi, vulkani)
- b) tropski viharji / **cikloni**, ki gredo v smeri **JV → SZ** in so aktivni **septembra in avgusta** ter imajo **posredne in neposredne uèinke**
- c) **SV pasati**: na Karibskim otoèjem se navlažijo ter prinašajo vzhodnim stranem Sr. Amerike in SV obalam otokov stalne padavine; zaradi tega je tropska vegetacija, namesto pušèave
- d) **zalivski tok**: - *pot*: iz Karibskega m. po obali S amerike, preko Atlantika v Z. Evropo; je **topel tok**
- e) **pasovi**: - vroèi, zmerno topli, hladni, mrzli, pas tundre, pas veènega

snegu

- b) Medmorska a.: · PREBIVALSTVO: - **avtohtoni Indijanci + belci + mestici**
 - belci → **Kostarika**
 - èrnci → **Belize**
 - indijanci → **Gvatemala**
 - delež mest. preb. se hitro zvišuje
 - neugodna posestna struktura ⇒ nepravilno razdeljena zemlja malo velikih posesti - **latifundije** ter veliki majhni kosi za kmete - **mini latifundije**

· OBALA:	Z	V
· bolj sušnejša		· nizka + moèvirna + tropski deževni gozd
· površje je razgibano		· (Moskitska obala)
		· redkeje poseljen

- GOSPODARSTVO: -sloni na izvozu **kmetijskih pridelkov** (kave, banan, bombaža)
- na splošno slabo razvite, **razen** Kostarike + Panama
- monostrukturno usmerjene

- „ bananske države „

- c) Karibsko otočje: - zelo pestra jezikovna sestava
- sprva pomembno vlogo, kasneje samo most med Evropo in Ameriko
- **KUBA**: - gl. mesto *Havana*
- gojenje **sladkornega trsa**
- l. 1959 Fidel Castro revolucijo - vrže Batista s prestola
- **rastafarijanci** (po glavi imajo, verujejo da bo Afrika enako)

JUŽNA AMERIKA: · ENOTE: - a) nižavja: (**Orinoško - Llanos, Amazonsko, Laplatsko**)
b) višavja: (**Brazilsko + Gvajansko**)
c) gorovje: (**Andi**)

- RASTJE: - **tropski deževni gozd** = Amazonsko + Gvajansko
- **savana** = Brazilsko (svetli tropski gozd) + Orinoško
- **rastje se spreminja** = Laplatsko
- ANDI: - hrbtenica stare poselitve - 7200 km (od Kolumbije do Èil)
- **mlado nagubano gorstvo**
- na S se *pahljaèasto razporedijo*
- živali: Lama + Alpaka + Kondor
- so na stiku dveh **celinskih** plošè = **Nazca + Ameriška plošèa**
Nazca se podriva pod Ameriško plošèo
- podnebne razmere so zelo spremenljive
- PREB: - zgošèeno na obrobju celine
- redko naseljena: → **tropski deževni gozd**, tudi na J.
- gosto naseljena: → **obalni pas Brazilije** (mesto belem do Argentine)
→ **višinski pas v Andih**
- naravni prirastek je **velik** + rodnost in smrtnost se **zmanšujeta**
- mesta v Andih so nastala, zaradi **rudarstva**, zdaj tam kmetijstvo
- prebivalci tam veè krnièk in širša srca

- a) karibski del: · DRŽAVE: - **Kolumbija** (Bogota) - Španci
- **Venezuela** (Caracas) - Španci
- **Gvajana** (Georgetown) - Angleži
- **Surinam** (Paramaribo) - Nizozemci
- **F. Gvajana** (Cayenne) - Francozi
- PREB: - najveèji delež **èrncev** (kolonialna preteklost); najmanj **indijancev**
- v Gvajana se najdejo tudi **Azijci** (Francozi in Angleži pripravljali)
- KOLUMBIJA: - **kopenski prehod** v J.Ameriko; cesta **Paraamerica**
- zahodni: - s. del Andov; tukaj veèina prebivalstva
- pridelava **kave + èrpanje nafte in premoga**
- vzhodni: - **savanski**; redka poselitve ter gospodarsko neizkorišèena
- ogromen kapital z **kokainom**
- GVAJANE: - najprej vse od Britancev, potem se razdeli - Nizozemci dobijo Surinam
Franzoci pa F. Gvajano
- najveè dobièka je od **boksida** iz njega se proizvaja **aluminij**
- ter od **riža, sladkornega trsa ter banan**
- ponovi zgodovino!

b) ando-indijanska: · DRŽAVE: -**Ekvador** + **Peru** + **Bolivija** + **Paragvaj**(nima Andov, ma Indijanc)

- POKRAJINSKE ENOTE: - **costa** (obala) + **sierra** (Andi) + **Selvas** (tropsko višavje)
- v Peruju: **costa** je **pušèavska**, zaradi Perujskega hladnega toka; **ribištvo**; gl.mesto **Lima** je tu
- sierra** - vse andske kotline, doline in planote so gosto poseljene; **peoni** - kmeèki delavci brez zemlje; ogromno **rudnega bogastva** (Zn,Cu)
- selvas** - tropsko nižavje na V države + najslabše gospodarsko izkorišèen; **Iquitos** povezujejo se z Brazil in ne z matièno državo
- v Ekv.: **costa** obala **ni** pušèavska, temveè je porasla z **tropskim rastjem**; gojijo tropske pridelke (kava, kakav, banane - najveèji izvoznik)
- sierra** - tudi ti se razlikujejo, saj so Ekv. Andi **BREZ rud**
- selvas** - èrpajo **nafto**
- v Bolivi: **sierra** - razdeljena na dve veji: **V in Z** med

njima

je **Bolivijska planota - ALTIPLANO**
delež preb. je **55%** + zelo bogata z rudami;
problem nima izhoda na morje in je vezana na tuje luke; **Potosi** - rudarsko mesto s problemi pridelovanja **koke**

c) južni del: · DRŽAVE: - **Argentina** (Bueonos Aires)

- **Urugvaj** (Montevideo)
- **Èile** (Santiago)
- spadajo v **bolj** razvite države: - **naravne geografske razmere**
- **prevlada belega prebivalstva**
- kmetijstvo je podobno evropskemu

· ÈILE: - delimo na tri pasove: a) **severni pušèavski pas**

- najbolj suho obmoèje na svetu

Magelanov preliv:

- loèuje celinski del od ognjene zemlje

- **Atacama**; ta pas ima veliko rudnega bogastva, zlasti **Cu**; najveèje zaloge bakra (20% celega sveta)
- tudi veliko **nitratov**; ZDA imela roko nad rudniki
- precdnik **Allende** jih nacionalizira - ZDA spodbuja proti revoluciji - pride do državnega udara-**Pihoclent**
- b) **srednji kmetijski pas** - 90% vsega prebivalstva tu
- najbolj naseljen; tu se nahaja glavno mesto Santiago
- **sredozemski del**: (trta + agrumi)
- **del v zmernih geo. širinah**: (bolj živinoreja)
- c) **južni gozdni pas**
- redka poselitev; zaradi gladnega podnebja
- tipi obal: obala èeri in otokov + fjordska obala

- URUGVAJ: - velika veèina živi ob oz. v glavnem mestu **Montevideo**
- ostali deli so slabo poseljeni
- izvaža samo **volno** in živalske pridelke - **živinoreja**
- + **turizem** + **BREZ** rudnega bogastva

- ARGENTINA: - Slovenci tja v 19.st. in leta 1929 (kriza gospodarska)
- **izseljeniška matica**
- ime dobila po **Ag**; najvišji vrh je **Acancagna**

- Evita Peron; **GAVÈO** (kavboj) + **MATE** (zelišèni èaj)
- **Pamp** - najbolj rodovitna pokrajina na svetu

- M E H I K A: - jedro predstavlja **Mehiška planota**, ki je na **S široka in polpušèavska**, na **J pa se zoži** in je **višja**, zato je bolj *namoèena*
- Kalifornijski polotok s *kamnitim površjem* ni primern za življenje
 - Južna Mehika ob pacifiški obali ter JV del ob Mehškem zalivu imata **vlažno tropsko podnebje**
 - jukotanski polotok je **kraški**
 - naravni pogoji za *kmetijstvo* so **neugodni** - le dobrih **10%** dobi zadostno padavin
 - **koruza** je najpomembnejša hrana
 - PREB:- 60% mestici + 30% Indijancev + 10% belcev
 - 1/2 zgošèena na obmoèju **Guadalajaro in Veracruzom**
 - **3/4** vsega preb. živi v mestih
 - **EJIDOS** = 1.1917 je bilo polovico obdelovalne zemlje razdeljene predvsem vaškim skupnostim; to je skupna zemlja

-